

PAVLOVO UVÄZNENIE V JERUZALEME (Sk 21–23)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Skutky 21,16–40; Skutky 22,1–30; Skutky 23,1–30

ZÁKLADNÝ TEXT

V nasledujúcu noc sa mu [Pavlovi] zjavil Pán a povedal: Buď silný! Lebo ako si svedčil o mne v Jeruzaleme, tak musíš svedčiť aj v Ríme. (Sk 23,11)

Čoskoro po Pavlovej prvej misijnej ceste sa stalo zrejmé, že v cirkvi existuje hlboká nezhoda v otázke, akým spôsobom sa môžu pohanovia stať súčasťou spoločenstva viery (Sk 15,1–5). Pavol si pravdepodobne uvedomoval rastúci konflikt, preto prišiel s plánom podporovať jednotu cirkvi. Dohoda s ostatnými apoštolmi znela, že Pavol a Barnabáš sa budú venovať pohanom, kým ostatní apoštoli sa budú venovať predovšetkým obrezaným Židom. Súčasťou tejto dohody bolo, že Pavol bude pamätať na chudobných (Gal 2,9.10). Preto sa rozhodol, že vyzve kresťanov z pohanov, aby formou „zbierky pre svätých“ (1 Kor 16,1) finančne pomohli veriacim v Judsku.

To môže vysvetliť aj Pavlovo odhodlanie ísť na konci svojej tretej misijnej cesty do Jeruzalema aj napriek riziku. Pavla naplňala láska k jeho „príbuzným podľa tela“ (Rim 9,1–5) a zároveň veľmi túžil po jednote cirkvi (Gal 3,28; 5,6). Keďže aj Židia aj pohanovia môžu byť spasení len prostredníctvom viery, nie prostredníctvom skutkov zákona (Rim 3,28–30), všetky rozdielnosti medzi týmito dvomi skupinami vyplývajúce z obradných požiadaviek zákona boli proti otvorenému a všetkých prijímajúcemu charakteru zákona (Ef 2,11–22).

Tento týždeň sa budeme venovať začiatku novej fázy Pavlovho života a jeho misie.

PAVOL A KREŠŤANIA Z JERUZALEMA

²³Urob teda, čo ti radíme: Máme tu štyroch mužov, ktorí zložili sľub. ²⁴Týchto vezmi so sebou, spolu s nimi sa očisti a zaplať za nich, aby si dali oholiť hlavu. Tak všetci poznajú, že nie je nič pravdy na tom, čo o tebe počuli, ale že aj sám dôsledne zachovávaš zákon. ... ²⁶Vtedy vzal Pavol so sebou tých mužov, nasledujúci deň sa s nimi dal očistiť, vošiel do chrámu a oznámil, kedy sa ukončia dni očisťovania, počas ktorých bude prinesená obeta za každého z nich. (Sk 21,23–26)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Po príchode do Jeruzalema Pavla vrúcne prijali kresťania okolo Mnásona, u ktorého sa aj ubytoval (Sk 21,16.17).

V Skutkoch 21,18–22 sa dozvedáme, že Jakub a starší z jeruzalemského zboru vyjadrili svoje obavy o Pavlovu povest medzi kresťanmi zo Židov, ktorí sú horlivými nasledovníkmi Mojžišovho zákona. Donieslo sa im totiž, že vraj Pavol navádza kresťanov zo Židov, aby odpadli od Mojžiša, keďže hlása, že „nemajú obrezávať deti ani zachovávať obyčaje“ (Sk 21,21).

To samozrejme nebola pravda. Pavol v skutočnosti učil, že v súvislosti so spasením obriezka ani neobriezka nič neznamenajú, pretože Židia aj pohania sú zachránení úplne rovnako – prostredníctvom viery v Ježiša (pozri Rim 2,28.29; Gal 5,6; Kol 3,11). To je samozrejme úplne niečo iné, ako presviedčať Židov, aby nedbali na zákon a jeho požiadavky. Život podľa zákona nie je synonymom zákonníctva, aj keď sa môže na zákonníctvo zmeniť.

Prečítaj si text Skutky 21,23–26. Ako vnímaš Pavlovo rozhodnutie takýmto spôsobom vyjadriť, že je stále verným Židom? Aké pozitíva a aké negatíva vidíš na jeho rozhodnutí?

Pavol dostal odporúčanie, aby bol „politicky korektný“. Mal ukázať na nepravdivosť tvrdení, ktoré sa o ňom šírili urobením niečoho výlučne *židovského*: podporiť nazirejský sľub niekoľkých kresťanov zo Židov. Tento sľub bol mimoriadnym činom zbožnosti, prostredníctvom ktorého sa Židia zasnáovali Bohu. Pavol sa radám starších podvolil. Veľmi mu totiž záležalo na jeho súkmeňovcoch (Rim 9,1–5), pre ktorých záchranu by bol ochotný byť „prekliaty a odlúčený od Krista“ (Rim 9,3). Dalo by sa povedať, že Pavol nasledoval svoj evanjelizačný princíp maximálne sa priblížiť tým, ktorých chcel osloviť (1Kor 9,19–23). Možno chcel vyhovieť svojim spoluveriacim zo Židov, pre ktorých mohlo byť ťažké zdôvodniť prijatie finančnej pomoci od „pohanov“, ktorú im Pavol priniesol (Rim 15,25–28).

„Keď myslíme na Pavlovu veľkú túžbu žiť so svojimi spoluveriacimi v súlade, na jeho vŕtľivosť voči slabým vo viere, úctu voči apoštolom, čo boli v Kristovej blízkosti, ako aj k Jakubovi, Pánovmu bratovi, ak pamätáme na jeho zámer – bez obetovania zásad stať sa všetkým ľuďom všetkým – potom nebudeme príliš udivení, že zľavil zo svojho pevného a rozhodného postoja, ktorého sa dosiaľ pridržiaval. Ale namiesto toho, aby svoj zámer dosiahol, jeho úsilie o zmier krízu len urýchlilo, uskorilo predpovedané útrapy a odlúčilo ho od bratov. Tým bola cirkev pripravená o jeden zo svojich najmocnejších stĺpov, čo prinieslo zármutoch kresťanským srdciam v každej krajine.“ (AA 405.406; SA 243)

APLIKÁCIA

■ Vo svojom liste do Korintu Pavol vyjadril ochotu „priblížiť sa“ druhým známymi slovami, že „pre Židov sa stal akoby Židom“ a „pre slabých som sa stal slabým“ (pozri 1Kor 9,19–23). Podľa čoho môžeš poznať, kde je hranica, za ktorú by si už nemal ísť pri snahe získať iných pre evanjelium. Je táto hranica rovnaká pre všetkých? Zdôvodni svoje tvrdenie.

NEPOKOJE V CHRÁME

²⁷Ked' sa už tých sedem dní chýlilo ku koncu, zbadali ho [Pavla] v chráme Židia z Ázie. Uviedli do zmätku celý dav, položili naňho ruky ²⁸a kričali: Muži, Izraeliti! Pomáhajte! To je ten, ktorý všade učí proti národu, proti zákonu a proti tomuto miestu; ba ešte aj Grékov voviedol do chrámu, čím toto sväté miesto znesvätil. ²⁹V meste s ním totiž predtým videli Efezana Trofima, a tak sa domnievali, že Pavol ho voviedol do chrámu. ³⁰Celé mesto sa dalo do pohybu a ľud sa začal zbiehať. Chytili Pavla, vyvliekli ho z chrámu a ihneď zavreli brány. ³¹Už-už ho chceli zabiť, keď k veliteľovi kohorty prišlo hlásenie, že v celom Jeruzaleme nastal zmätok. ³²Veliteľ si okamžite vzal svojich vojakov a stotníkov a zbehol medzi nich. Ked' ľudia zazreli veliteľa a vojakov, prestali Pavla biť. (Sk 21,27–32)

Aby Pavol mohol na radu starších podporiť spomínaných veriacich pri zložení ich (nazirejského) sľubu, musel rovnaký sľub zložiť aj on. Židovská tradícia zároveň zdôrazňovala, že každý, kto prichádza z pohanskej krajiny, je nečistý, a preto nesmie vstúpiť do chrámu. Preto sa Pavol musel očistiť ešte predtým, ako predstúpil pred kňazov, aby ich informoval o svojom procese očisťovania v súvislosti s nazirejským sľubom (Sk 21,26).

Prečítaj si text Sk 21,27–36. Ako reagujú rôzne skupiny ľudí z tohto príbehu? Čo je na ich reakciách pozitívne a čo negatívne? Vysvetli svoj pohľad.

Pavlovým nepriateľom sa podarilo proti apoštolovi pošťvať dav ľudí. Zaútočili na neho nielen pre jeho učenie, ale obžalovali ho aj zo znesvätenia chrámu. Jedným z Pavlových spoločníkov na cestách bol kresťan z Efezu, Trofimus (Sk 21,29). Pavla obvinili, že tohto bývalého pohana voviedol na vnútorné nádvorie vyhradené pre Židov. Ak by bola táto obžaloba odôvodnená, Pavol by sa dopustil veľmi vážneho porušenia zákona. Na múre, ktorý oddeľoval vonkajšie nádvorie od vnútorného nádvorja, boli oznamy v gréčtine a latinčine zakazujúce vstup pohanským návštevníkom. Porušenie tohto zákazu sa mohlo trestať smrťou.

„Podľa židovského zákona neobrezaný človek nesmel pod trestom smrti vstúpiť do vnútorného nádvorja posvätnej stavby. Pavla videli predtým v meste s Trofimom z Efezu a nazdávali sa, že bol s ním aj v chráme. Pavol to síce neurobil a keď ako Žid vošiel do chrámu, zákon tým neporušil. Hoci obvinenie bolo celkom nepravdivé, predsa poslúžilo na podnietenie predsudkov. Na pokrik, ktorý sa rozliehal chrámovými nádvoriami, sa zhromaždeného ľudu zmocnil zúrivý hnev.“ (AA 407; SA 244)

Ked' sa správa o nepokojoch dostala k veliteľovi rímskej posádky Klaudiovi Lyziášovi (Sk 21,31.32; 23,26), zorganizoval vojakov a vyslobodil Pavla z rúk zúrivého davu, ktorý sa chystal apoštola zabiť.

Ako terč útokov bol Pavol spútaný reťazami a veliteľ sa snažil zistiť, čo sa vlastne v meste deje. Keďže zmätené výkriky davu mu nedávali žiadny zmysel, rozkázal, aby Pavla odviedli do pevnosti.

- **Ohováranie a fámy stáli na začiatku nepokojov, ktoré zachvátili skoro celé mesto a Pavla takmer pripravili o život. Stal si sa niekedy obeťou klebiet a ohovárania? Ako si na to reagoval? Ako si sa cítil? Čo je na takejto situácii najhoršie? Čo môžeš urobiť preto, aby si sa ty sám nikdy nestal šíriteľom klebiet alebo falošných obvinení?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PRED DAVOM

²²Počúvali ho, kým nepovedal tieto slová. Ale potom začali silným hlasom kričať: Preč s takýmto zo sveta! Nemá právo, aby žil! ²³Kričali, strhávali zo seba šaty a vyhadzovali prach do vzduchu. ²⁴Veliteľ rozkázal odviesť Pavla do pevnosti a prikázal ho bičovať a vypočúvať, aby sa dozvedel, prečo na neho tak kričia. (Sk 22,22–24)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Text v Skutkoch 21,37–40 zaznamenáva ďalšie udalosti tohto príbehu. Keď Pavla zatkli a viedli do rímskej pevnosti na ďalšie vypočúvanie, apoštol požiadal veliteľa, aby smel prehovoriť k zhromaždeným ľuďom, ktorí sa nahlas dožadovali jeho smrti.

To, že apoštol oslovil veliteľa v gréčtine, bol dôvod, prečo si rímsky veliteľ spojil Pavla s istým Židom z Egypta, ktorý sa vyhlasoval za proroka. Zhruba tri roky predtým spôsobil v Jeruzaleme veľkú vzburu, ktorú sa síce podarilo Rimanom potlačiť, ale vodcovi vzbury sa podarilo utiecť.

Keď však Pavol povedal, že nie je Egyptan, ale pochádza z Tarzu, dostal povolenie prihovoriť sa davu. Vo svojej reči Pavol neponúkol vysvetlenie obvinení, ktoré voči nemu vzniesli (Sk 21,28), ale vyrozprával im príbeh svojho obrátenia. Zdôraznil pritom svoju oddanosť judaizmu a skutočnosť, že prenasledoval Ježišových nasledovníkov. Keď sa však stretol tvárou v tvár s Pánom a videl rôzne prejavy jeho moci, nemal na výber – rozhodol sa Pána nasledovať. To vysvetľovalo totálny obrat v jeho živote a jeho povolanie kázať evanjelium pohanom. Pavol sa teda nepustil do obhajovania svojich teologických postojov, ale namiesto toho vyrozprával svoju vlastnú skúsenosť a svoje pohnútky.

Prečítaj si text Sk 22,17–29. Prečo ľudia tak zúrivo zareagovali na Pavlove slová, že ho Pán poslal kázať evanjelium pohanom?

Ukázalo sa, že rozhodnutie nechať Pavla prehovoriť situáciu ešte viac vyostriilo. Keď apoštol hovoril o svojej oddanosti službe pohanom, akoby tým dával za pravdu obvineniam, ktoré voči nemu vzniesli (Sk 21,28). Dav sa opäť rozzúril a žiadal si Pavlovu smrť.

Rímsky veliteľ pravdepodobne nerozumel všetkému, čo Pavol povedal. Rozhodol sa preto, že ho nechá bičovať a vypočúvať. Napriek tomu, že Pavol bol Hebrej (Fil 3,5), bol aj rímskym občanom. Keď túto skutočnosť spomenul, veliteľ musel svoje rozhodnutie prehodnotiť. Ako rímskeho občana Pavla nemohli bičovať.

APLIKÁCIA

- **Prečítaj ti Pavlovu reč (Sk 22,1–21). Prečo podľa teba Pavol rozprával skúsenosť svojho obrátenia? Aký vplyv majú na teba príbehy obrátenia rôznych ľudí? Aký je tvoj príbeh obrátenia? V čom môže byť inšpiráciou pre iných?**

PAVOL PRED VEĽRADOU

“Kedže Pavol vedel, že jednu časť veľrady tvoria saduceji a druhú farizeji, zvolal vo veľrade: Muži, bratia! Ja som farizej, syn farizeja, a súdia ma pre nádej a zmŕtvychvstanie. ⁷Len čo to povedal, medzi farizejmi a saducejmi vznikla škriepka a zhromaždenie sa rozdvajilo. (Sk 23,6,7)

Keď rímsky veliteľ zistil, že Pavol nepredstavuje pre cisárstvo žiadne nebezpečenstvo a že podstata celého sporu sa týka vnútorných záležitostí Židov, nariadil, aby sa celou vecou zaoberal *sanhedrin* – židovská veľrada (Sk 22,30; 23,29).

Prečítaj si text Skutky 23,1–5. Ako vnímaš začiatok Pavlovej obhajoby pred veľradou? Čo to vypovedá o Pavlovi a čo o členoch veľrady?

Pavlovo úvodné vyhlásenie sa stretlo s nevôľou veľkňaza pravdepodobne preto, že keď sa ako obžalovaný odvolával na svoj zbožný život, všetci prítomní to mohli považovať za rúhanie. Pavlova spontánna reakcia nám môže čo-to naznačiť nielen o apoštolovom temperamente, ale aj o jeho odvahe a sebavedomí. Staroveký historik Josephus charakterizuje veľkňaza Ananiáša ako bezbožného, chamtivého a prchkého. Naozaj Pavol nevedel, že hovorí s veľkňazom? Jeho výrok („Nevedel som, bratia, že je to veľkňaz“) vyznieva v danom kontexte nie ako výhovorka či ospravedlnenie, ale skôr ako vyjadrenie prekvapenia, alebo dokonca opovrhnutia veľkňazom, ktorý svojím správaním porušuje zákon a Pavla trestá bez súdu. Keď apoštol nazýva veľkňazu „obielená stena“ (Sk 23,3), môže v tom zaznievať Ježišovo odsúdenie pokrytectva farizejov (Mat 23,27).

Prečítaj si text Sk 23,6–10. Zdá sa, že stratégia, ktorú Pavol zvolil, fungovala. Ako vnímaš spor medzi saducejmi a farizejmi?

Hlavné slovo vo veľrade mali saduceji a farizeji. Saduceji patrili k bohatej vrstve spoločnosti a náboženstvo bolo pre nich okrem iného politickým nástrojom. Neverili vo vzkriesenie (Mat 22,23–32) ani na zázraky a zjavenia a ich „Písmom“ bola len Tóra; ostatné biblické knihy neprijímali ako inšpirované. Farizejom išlo o obnovu pravej zbožnosti, hoci – ako sme už spomenuli – ich postoje boli často pokrytecké.

Pavlov výrok (Sk 23,6) bol viac než len skvelým taktickým krokom ako narušiť rokovanie veľrady. Apoštolovo stretnutie so vzkrieseným Ježišom na ceste do Damasku bolo základom Pavlovho obrátenia a jeho apoštolskej služby. A práve otázka vzkriesenia sa stala záležitosťou, pre ktorú ho súdili (pozri Sk 24,20.21; 26,6–8). Práve viera vo vzkrieseného Ježiša od základu zmenila Pavlov život. Pavol vedel, že ak by Ježiš nebol vzkriesený z mŕtvych, potom by jeho služba nemala žiadny zmysel (1Kor 15,14–17).

Cez noc, ktorú Pavol strávil ako väzeň v pevnosti, zjavil sa mu Pán a povzbudil ho slovami: „Buď silný! Lebo ako si svedčil o mne v Jeruzaleme, tak musíš svedčiť aj v Ríme.“ (Sk 23,11) Vzhľadom na okolnosti mali tieto slová pre Pavla obrovský význam. Boli uistením, že jeho túžba kázať v Ríme sa raz stane skutočnosťou (Sk 19,21; Rim 1,13–15; 15,22–29).

■ **Svojím konaním robil veľkňaz hanbu nielen svojmu úradu, ale aj svojmu „náboženstvu“. Čo môžeš (alebo musíš) urobiť a ako musíš žiť, aby o tebe niekto raz nepovedal: „Nevedel som, že je to kresťan.“**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PRESUN DO CÉZAREY

¹²Ked' sa rozodnilo, Židia sa zišli a kľatbou sa zaprisahali, že nebudú ani jesť, ani piť, kým Pavla nezabijú. ¹³Účastníkov tohto sprisahania bolo vyše štyridsať. ¹⁴Prišli k veľkňazom a starším a povedali: Zaviazali sme sa prisahou a kľatbou, že nič nevezmeme do úst, kým Pavla nezabijeme. ¹⁵Vy teraz spolu s veľradou požiadajte veliteľa, aby ho priviedol k vám, pod zámienkou, že chcete dôkladne vyšetriť jeho prípad. No my sme pripravení zabiť ho skôr, ako sa priblíži. (Sk 23,12–15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pavlovi nepriatelia boli nahnevaní, že sa im nepodarilo zbaviť sa ho zákonnými prostriedkami. Preto sa rozhodli zosnovať plán, ako Pavla napadnúť a zabiť vlastnými silami.

Prečítaj si text Skutky 23,12–17. V krátkosti zhrň plán na zabitie Pavla a ako sa celý pokus skončil. Čo sa môžeš naučiť zo skutočnosti, čo všetko sú ľudia schopní urobiť v mene náboženstva? V čom spočíva najväčšie nebezpečenstvo?

Viac ako štyridsať Židov sa sprisahalo proti Pavlovi a zaviazali sa prisahou a kľatbou, že ho zabijú. Už tento samotný fakt naznačuje, akému nepriateľstvu bol apoštol v Jeruzaleme vystavený. Lukáš nehovorí o totožnosti týchto ľudí, ale je jasné, že išlo o extrémistov pripravených urobiť úplne všetko pre ochranu židovstva pred tými, ktorých považovali za zradcov a nepriateľov. Náboženský fanatizmus spojený s revolučným duchom a nacionalizmom nebol v Judske prvého storočia vôbec ojedinelý.

Správu o sprisahaní sa vďaka Prozreteľnosti dozvedel Pavlov synovec. O Pavlovej rodine toho veľa nevieme, ale je zrejmé, že Pavol bol vychovaný v Jeruzaleme (Sk 22,3) – veľmi pravdepodobne aj so svojou sestrou, ktorá mala minimálne jedného syna. Pavlov synovec bol pravdepodobne veľmi mladý. V texte je označený gréckou zdrobneninou *neaniskos* (mládenec, mládenček; Sk 23,18.22) a zároveň sa dozvedáme, že ho veliteľ „vzal za ruku“ (Sk 23,19). Pre náš príbeh je dôležité, že sa mu podarilo navštíviť Pavla v pevnosti a vyrozprávať mu, čo na neho chystajú.

Prečítaj si text Sk 23,26–30. O čom svedčí list, ktorý poslal Lyziáš miestodržiteľovi Félixovi v súvislosti s Pavlom?

Lyziášov list je nestranným opisom celej situácie. Zároveň ukazuje, aké výhody Pavlovi prinieslo rímske občianstvo. Rímske zákonodarstvo poskytovalo svojim občanom úplnú podporu. Rímski občania mali okrem iného právo na spravodlivý súd, mali právo osobne sa na ňom zúčastniť, obhajovať sa (Sk 25,16) a v prípade nespravodlivého súdu mali právo odvolať sa priamo k cisárovi (Sk 25,10.11).

Bez ohľadu na Félixovu povesť treba povedať, že s Pavlom zaobchádzal zákonným spôsobom. Po predbežnom vypočutí prikázal, aby ho až do príchodu žalobcov strážili vo vládnej budove.

APLIKÁCIA

- **Uvažuj o Prozreteľnosti, ktorá viedla Pavla v jeho živote. Kedy si si naposledy uvedomil, že Boh nad tebou drží ochrannú ruku a vedie ťa aj napriek ťažkostiam a utrpeniu, ktoré možno prežívaš? Čo to vypovedá o Bohu a tvojom vzťahu k nemu?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Pri tejto príležitosti odpovedal Pavol a jeho sprievod predstaveným diela v Jeruzaleme príspevky zborov z pohanských krajín na pomoc chudobným medzi židovskými bratmi a sestrami. ...Tieto dobrovoľné dary boli znamením vernosti kresťanov z pohanstva Božiemu organizovanému dielu na celom svete a mali ich prijať s vďačným uznaním. Pavol a jeho spoločníci však postrehli, že viacerí spomedzi tých, pred ktorými teraz stáli, nevedia oceniť ducha bratskej lásky, ktorej dôkazom sú tieto dary.“ (AA 399.400; SA 240)

„Keby boli predstavitelia cirkvi svoj pocit zatrpknutosti voči apoštolovi ovládli a prijali ho ako Bohom zvlášť povolaneho zvestovateľa evanjelia medzi pohanmi, Pán im ho mohol zachovať. Iste nebolo Božím prianím, aby sa Pavlovo úsilie tak náhle skončilo; no ani Boh zázračne nezasiahol, aby pretrhol zreťazenie okolností, ktoré vyvolal postoj vedúcich predstaviteľov jeruzalemského cirkevného zboru. Ten istý duch aj dnes vedie k podobným následkom. Cirkve sa pripravila o mnohé požehnanie tým, že si nevedela vážiť a zužitkovať možnosti, ktoré jej poskytla Božia milosť. Kolkokrát mohol Pán predĺžiť užitočnú službu niektorého verného služobníka, keby bolo jeho úsilie náležite ocenené! Keď však cirkve dovoľí, aby nepriateľ duší zvrátil chápanie tak, že slová a skutky Kristovho služobníka členovia prekrúti a nesprávne vyložia, keď sa mu postavia do cesty a bránia mu v užitočnom úsilí, Pán niekedy odníme zboru požehnanie, ktoré dal. ...Satanovi sa veľmi často podarí zviesť spoluveriacich na to, aby svojim kazateľom spôsobili taký zármutok, že Boh vo svojom milosrdenstve zasiahne a svojich prenasledovaných služobníkov odvolá zo života na odpočinok. Len keď ich zložené ruky spočívajú na nehybnej hrudi, keď varujúci a povzbudzujúci hlas zmlkol, vtedy zatvrdilci precitnú a ocenia požehnanie, ktoré odvrhli. Títo služobníci môžu svojou smrťou vykonať dielo, na ktoré im už život nestačil.“ (AA 417.418; SA 250)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Keď sa Pavol rozhodol pre cestu do Jeruzalema aj napriek tomu, že vedel o nebezpečenstve, ktoré mu tam hrozí, povýšil záujem cirkvi a Božiu vôľu nad svoje vlastné záujmy. Akým spôsobom by sme mohli nasledovať jeho príklad?
2. Čo sa môžeme naučiť z kompromisu, ktorý Pavol urobil v Jeruzaleme? Ako môžeme byť „politicky korektní“ bez toho, aby sme sa vzdali princípov, podľa ktorých žijeme? Dá sa to vôbec?
3. Jednota cirkvi je vždy dôležitá. Ako sa môžeme učiť spolupracovať a prijímať navzájom, aj keď máme na niektoré veci rôzne názory?